

Yayın Dünyası

İlhan İkeda*
ilhan@bilgi.edu.tr

Kralın Yeni Usu I-II-III

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları

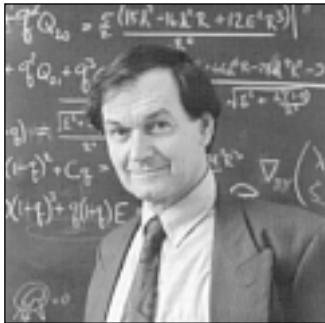
Orijinal adı: Emperor's New Mind, Oxford University Press-1989

Yazan: Roger Penrose, **Çeviren:** Tekin Dereli

Zamanımızın önde gelen matematiksel fizikçilerinden Oxford Üniversitesi Matematik profesörü Roger Penrose tarafından yazılmış.

Adı geçen kitap, ortaya attığı iddialar sonucu, yayımlandığı günden itibaren, bilim camiasında hummalı tartışmalara neden olmuş, sansasyon yaratmış, pek çok yetkin bilim insanı bu kitap üzerine heyecanla fikirlerini ortaya atmışlardır. Dolayısıyla, ben burada “bu kitabın yazdıkları doğrudur!” veya “bu kitabın yazdıkları saçmadır!” türünden bir yazı yazmayacağım. Penrose’un çalışması içerik itibarıyla “AI” (yapay zeka) ve “insan zihni” temalarını işlediği için, kitabın incelenmesi esnasında bana yardımlarını esirgemeyen meslektaşlarım Dr. Hasan Bahçekapılı’ya ve Arş. Gör. Bülent Özel’e teşekkür ederim.

Anafikir olarak, Penrose, kitabında insan zihnini inceliyor. Öncelikle “zihin” ne demektir? Duygusal süreçlerle eylemek arasında bulunduğu düşünülen algı, tanıma, hafıza, düşünme, karar verme gibi süreçler ve bu süreçlerin temeli

Roger Penrose

olduğu düşünülen yeteneğe zihin denir. Penrose’un ortaya attığı ve kitabında savunduğu iddia, insan zihninin anlaşılması için gerekli matematiksel ve fiziksel modellerin hâlâ bilinmediği ve bu bilinmeyen gravitasyonun kuantum teorisi olduğudur.

Penrose’un ortaya attığı bu sav ne derece doğrudur, bu konuda kesinlikle bir yorum yapacak konumda değilim. Ancak, bahsi geçen kitap, pek çok temel kavramları, örneğin Turing makinalarını, matematiksel mantığın önemli sonucu Gödel teoremini, kuantum fiziğini son derece güzel şekilde özetlemiştir. Sonuç olarak bu ilginç kitabı, özellikle bilgisayar bilimleri, felsefe, fizik, matematik ve psikoloji okuyan üniversite öğrencilerine ve araştırmacılara hararetle tavsiye ederim.

Penrose daha sonra, bu kitabın devamı niteliğinde “Shadows of the Mind” adlı kitabı hazırladı. Bu kitap umarım en kısa zamanda dilimize çevrilir. Bu kitapla ilgilenenler, ayrıca Steven Pinker tarafından yazılmış olan “How the Mind Works” adlı kitabı da beğeneceklerdir.

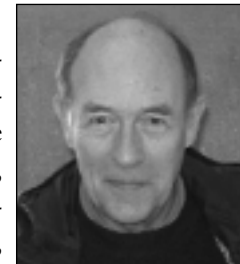
Rastlantı ve Kaos

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları

Yazar: David Ruelle, **Çeviren:** Deniz Yurtören

Usta matematiksel fizikçi David Ruelle’in kaleme aldığı, “Chance and Chaos” adlı kitabın çevirisidir. Bu kitap, fizik ve matematik bilgisi gerektirmeden okunabileceği gibi, ekleri yardımıyla üniversite fizik ve matematik öğrencileri için ciddi bir okuma parçasına da dönüşüyor.

Adı geçen kitap, çok çarpıcı örneklerle bezenmiştir. Örneğin, konunun 13. bölümde ekonomiye uygulamaları, 20.ci bölümde de kara deliklere uygulamaları anlatılmış, son derece hoş bir kitap...

David Ruelle

* İstanbul Bilgi Üniversitesi, Matematik Bölümü öğretim üyesi.

Matematiğin Aydınlik Dünyası

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları

Yazar: Sinan Sertöz

Sinan Sertöz

Bilkent Üniversitesi Matematik Bölümü öğretim üyelerinden Sinan Sertöz tarafından kaleme alınmış güzel bir kitap.

Hepimizin tanıdığı, kimimizin öğretmeni veya bölüm arkadaşı olmuş pek çok matematikçiyle yapılmış hoş sohbetlerle bezenmiş, okurda sıcak izlenimler bırakan bir kitap. Matematiğe ilgi duyan öğrencilere, yurdumuzdan matematikçi manzaraları sunan bu kitabı hararetle tavsiye ediyorum.

Matematik Masalları

Güncel Yayıncılık

Yazar: Armand Herscovici, Çeviren: Ercüment Akad

Editions du Seuil yayınevi tarafından basılmış ve orijinal adı "La Spirale de l'Escargot" (Salyangozun Spirali) olan bu kitap, basıldığı ülke olan Fransa'da çok beğeni toplamıştır.

Doğada matematiğin nasıl var olduğunu, fraktalleri, asal sayıları, düğüm teorisini, Öklid geometrisini masalsi bir dille kaleme almış olan bu

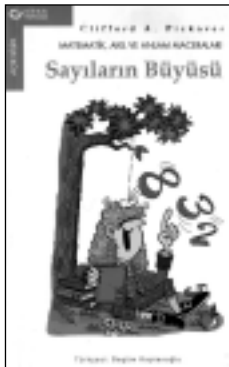
kitap, matematiğe hevesli gençler tarafından zevkle okunacaktır. Tavsiye ederim...

Sayıların Büyüsü

Güncel Yayıncılık

Yazar: Clifford Pickover

Çeviren: Begüm Kaptanoğlu

Tek kelimeyle harika! Meslektaşım Ali Nesin bir müddet önce bu kitap hakkında Matematik Dünyası'nda yazı yazıp yazamayacağını sorduğu zaman kitabı incelemeye başladım. Gerçekten de çok hoş bir kitap.

Ancak çevirinin kesinlikle matematikçi tarafından yapılmadığı anlaşılıyor. Son de-

rece kötü bir çeviri! Örnek vermek gerekirse: Einstein, Einstein olarak yazılmış; motivik kohomoloji teorisi, hareketli kohomoloji diye uydurulmuş... Böyle güzel bir kitabın, çeviri yüzünden kötü hale gelmesi son derece üzücü... Kitabı tavsiye ederim. Ancak eğer İngilizce biliyorsanız, orijinalini okuyun derim... Çok güzel bir kitap!

Bulanık Mantık ve Modelleme İlkeleri

Yazar: Zekâi Şen

İstanbul Teknik Üniversitesi, İnşaat Fakültesi öğretim üyelerinden Zekâi Şen tarafından kaleme alınmış olan bu kitap, (yaptığım inceleme sonucu) konusunda türkçe olarak yazılmış yegâne kitaptır. Dolayısıyla, bu konuyu

çalışmak isteyen ve Türkçe kaynak arayan öğrenciler ve araştırmacılar için tek kaynak konumunda.

Bulanık mantık, özellikle mühendislik bilimlerinde ve matematikte gün geçtikçe önem kazanan çok ciddi bir konu. Zekâi Şen'i bu konuda bir kitap hazırladığı için kutluyoruz...

Zekâi Şen

Her bölümün sonunda, az da olsa, problemlerin de yer aldığı kitabı konuyla ilgilenenlere tavsiye ediyorum. Ancak kitabın sonunda yer alan "Zekâi Şen Kimdir?" adlı bölüm bence gereksiz, çıkarılmasında fayda var. ♦

GÜLLER, MATEMATİK

Matematik bir yaz günü gülü kadar güzeldir
Derin güller ve bir problem çözmek
Bir gülün dibindeki problem
Bir bardak su güzelliğindedir

Annemin gülüşü ve bir arka bahçe
Çocuk sesinin içindeki problem ve gül
Dünyanın bir yaz günü dönüşünde
Bir problem bir güle eşit gibidir

Ataol Behramoğlu

Nisan 1991